

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Mehmet Emin ŞENLİK ve Diğerleri / TÜRKİYE

(Başvuru no. 60139/09)

Başkan

Nebojša Vučinić

Yargıçlar

Paul Lemmens

Egidijus Kūris

ve *Daire Yazı İşleri Müdür Yardımcısı* Abel Campos'un katılımıyla Komite halinde toplanan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (İkinci Bölüm), yukarıda belirtilen 3 Kasım 2009 tarihli başvuruyu dikkate alarak, 3 Haziran 2014 tarihinde yapılan müzakereler sonrasında aşağıdaki kararı vermiştir:

© T.C. Adalet Bakanlığı, 2014. Bu gayriresmi çeviri, Adalet Bakanlığı, Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü, İnsan Hakları Daire Başkanlığı tarafından yapılmış olup, Mahkeme açısından bağlayıcılığı bulunmamaktadır. Bu çeviri, davanın adının tam olarak belirtilmiş olması ve yukarıdaki telif hakkı bilgisiyle beraber olması koşulu ile Adalet Bakanlığı, Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü, İnsan Hakları Daire Başkanlığına atıfta bulunmak suretiyle ticari olmayan amaçlarla alıntılanabilir.

OLAYLAR

Ayrıntıları ekte belirtilmiş olan başvurular, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (“Mahkeme”) önünde Mersin’de görev yapan avukat Mustafa Göncü tarafından temsil edilmişlerdir.

Davanın Koşulları

Dava konusu olaylar, başvuranların ibraz etmiş oldukları belgelerde görüleceği gibi ve başvuranlar tarafından ibraz edildiği şekliyle, aşağıdaki gibi özetlenebilir.

4 Haziran 2004 tarihinde başvuranların bazılarının oğlu ve bazılarının erkek kardeşi olan İbrahim Şenlik’in (bundan sonra İ.Ş.) bedeni, Silifke yakınlarında bir kuyunun içinde bulunmuştur. Kafası bedeninden ayrı olmakla beraber hiçbir zaman bulunamamıştır. Bedeni üzerinde başka bir yaralanma izi yoktur. Bu durumda, ölüm nedenini tespit etmek mümkün olmamıştır. Bedeninin birkaç aydır kuyuda kaldığı düşünülmüştür.

Başvuranlardan biri olan Ali Rıza Şenlik soruşturma yürüten makamlara, kardeşi İ.Ş.’nin evli olduğunu ancak 2004 yılının Ocak ayında başka bir kadınla gizlice kaçtığını bildirmiştir. Ailesi, İ.Ş.’nin ya eşinin ailesi tarafından ya da gizlice kaçırdığı kadının ailesi tarafından öldürüldüğü düşüncesindedirler.

Yerel savcılar tarafından başvuranların belirttiği birkaç kişinin sorguya alındığı bir soruşturma yürütülmüştür. Savcılar soruşturmanın her aşamasına dahil olmuşlardır ve delillerin toplanmasını denetlemişlerdir. İ.Ş.’nin yaptıklarını anlayabilmek için telefon kayıtları kontrol edilmiştir. İ.Ş. ile birlikte gizlice kaçan ve o zamandan beri Almanya’da yaşayan kadın makamlar tarafından bulunmuştur ve sorguya alınmıştır.

Silifke Savcısı 22 Mayıs 2009 tarihinde, başvurular tarafından belirtilen şüphelileri soruşturmaya yönelik yeterli delil bulunmadığına karar vermiştir ve soruşturmayı sonlandırmıştır.

Başvuranlar savcının kararına itirazda bulunmuşlardır ancak itirazları 22 Haziran 2009 tarihinde Mersin Ağır Ceza Mahkemesi tarafından reddedilmiştir.

Suçun işlenmiş olduğu zamanda yürürlükte olan Türk Ceza Kanunu'nun 102. maddesine göre, başvuranın akrabasının ölümünden itibaren 20 yıl boyunca ölümle ilgili soruşturma zaman aşımına uğramaz.

ŞİKÂyetLER

Başvuranlar Sözleşme'nin 5, 6 ve 8. maddelerine dayanarak, İ.Ş.'nin ölümüyle ilgili yerel makamlar tarafından etkin bir soruşturmanın yürütülmediğinden şikâyetçi olmuşlardır.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME

Mahkeme, başvuruların, akrabalarının ölümüyle ilgili yerel makamlarca hatalı yürütüldüğünü düşündükleri soruşturma hakkında şikâyetçi olduklarını gözlemlemiştir. Aynı şekilde, Mahkeme şikâyetlerin yalnızca Sözleşme'nin 2. maddesi bakımından incelenmesi gerektiği kanaatinde.

Öncelikle belirtilmesi gerekir ki, başvurular Devlet'in herhangi bir görevlisinin öldürme olayına dahil olduğunu iddia etmemiştir. Bu nedenle Mahkeme'nin aşağıda sunulan görüşleri, makamların etkili bir şekilde soruşturulması için makamların usul yükümlülüklerine uygun olarak hareket etmelerinin Sözleşme'nin 2. maddesini ihlal edip etmediğini tespit etmekle sınırlı olacaktır.

Bu bağlamda, Mahkeme, Sözleşme'nin 2. maddesi kapsamındaki yaşam hakkının korunması yükümlülüğü ile Devletin 1. madde kapsamındaki “yargı yetkisi alanındaki herkesin Sözleşme’de belirtilen haklarını ve özgürlüklerini koruma” yükümlülüğü birlikte yorumlandığında, zımni olarak, kişilerin güç kullanımı sonucunda öldürüldüğü durumlarda etkin ve resmi bir soruşturma yürütülmesini şart koştuğunu vurgulamaktadır (bk. *McCann ve Diğerleri / Birleşik Krallık*, 27 Ekim 1995, § 161, A Serisi no. 324 ve *Kaya / Türkiye*, 19 Şubat 1998, § 105, Derlemeler 1998-I). Bu bağlamda Mahkeme, bu yükümlülüğün bir Devlet görevlisinin ölüme sebebiyet verdiğinin aşikâr olduğu davalarla sınırlı olmadığına dikkat çekmektedir (bk. *Salman / Türkiye [BD]*, no. 21986/93, § 105, AİHM 2000-VII).

Mahkeme ayrıca, başvuruların etkili bir soruşturmanın olmazsa olmaz ilkelerinden -gerekli özen gösterilmesi ve çabukluk; soruşturmayı yürüten kişilerin bağımsız ve tarafsız olması; ya da ailenin soruşturma evraklarına erişimi gibi- herhangi birinin makamlarca ihlal edildiğine dair şikâyette bulunmadıklarını belirtmiştir. Ancak başvurular makamlarca sorgulanmış olan bazı tanıkların yeniden dinlenmesi talebinin kabul edilmemesinden özellikle şikâyetçi olmuşlardır. Ayrıca, tanıkların makamlara yalan söylediklerini ve bu nedenle tekrardan sorgulanmaları gerektiğine ve failleri bulmak için gizli soruşturmanın yerel makamlarca yürütülmesi gerektiğine dair şikâyetçi olmuşlardır.

Mahkeme, Sözleşme'nin 2. maddesinin etkin bir soruşturma yürütmeye yönelik yüklediği usuli yükümlülüğün, somut olayda varılan sonuçla ilgili değil, bu sonucu doğuran araçlarla ilgili bir yükümlülük olduğunu; her soruşturmanın başarılı bir şekilde neticelenmesini gerektirmediğini hatırlatır (bk. *McKerr/Birleşik Krallık*, no. 28883/95, § 113, AİHM 2001-III). Bu yükümlülük, yetkililerin somut olaya ilişkin delillerin toplanabilmesi için kendilerinden beklenen bütün makul önlemleri almalarını gerektirir

(*Ramsahai ve Diğerleri/Hollanda* [BD], no. 52391/99, § 324, AİHM 2007-II).

Mahkeme, başvuruların etkin bir şekilde dâhil edildikleri soruşturmanın bütünlüğünü ve başvuruların soruşturmaya ilişkin kusurlu buldukları belirli bir yönüne atıfta bulunmadıklarını dikkate alarak ulusal yetkililerin faili bulmak amacıyla kendilerinden makul olarak beklenebilen her şeyi yapmış oldukları sonucuna varmaktadır ve ulusal yetkililerin faileri bulamamaları ya da tanıkların tekrardan sorguya alınmasını reddetmeleri sebebiyle suçlanamayacaklarına karar vermiştir (bk. *İlhan ve Diğerleri/Türkiye* (k.k.), no. 23856/07, 27 Ağustos 2013; *Gündüz/Türkiye*, no. 19628/05, 10 Temmuz 2012).

Bu bağlamda, Mahkeme, 20 yıl süre zarfında ortaya çıkabilecek (bk. yukarıda “davanın koşulları”) ve olaylar üzerine ışık tutabilecek potansiyelde bir delilin yerel soruşturma makamlarınca incelenebileceğini ve gerekli olduğu durumda yeni bir soruşturma açılabileceğini ayrıca bildirmiştir.

Yukarıdakilerin ışığında, Mahkeme başvuranın iddialarına yönelik etkin bir soruşturma yürütüldüğü görüşündedir ve başvuranın şikâyetlerinin açıkça dayanaktan yoksun olduğu ve Sözleşme’nin 35 § 3 maddesi uyarınca reddedilmesi gerektiği sonucuna varmıştır.

Bu gerekçelerle, Mahkeme oybirliğiyle

Başvurunun kabul edilemez olduğunu *beyan eder*.

Abel Campos
Yazı İşleri Müdür Yardımcısı

Nebojša Vučinić
Başkan

EKLER

1. Mehmet Emin ŞENLİK, 1952 doğumlu bir Türk vatandaşı olup Malatya'da ikamet etmektedir.
2. Ali Rıza ŞENLİK, 1969 doğumlu bir Türk vatandaşı olup Malatya'da ikamet etmektedir.
3. Fidan ŞENLİK, 1983 doğumlu bir Türk vatandaşı olup Malatya'da ikamet etmektedir.
4. Hasan ŞENLİK, 1974 doğumlu bir Türk vatandaşı olup Malatya'da ikamet etmektedir.
5. Sultan ŞENLİK, 1950 doğumlu bir Türk vatandaşı olup Malatya'da ikamet etmektedir.
6. Mesudiye TOSUN 1975 doğumlu bir Türk vatandaşı olup Malatya'da ikamet etmektedir.